

Polstoročie od vydania pápežskej inštrukcie *Memoriale Domini*

vdp. Štefan Mordel

18. marca 2021 ✝ Cirkev ✝ Eucharistia

Pred 50-timi rokmi bola, v prevažnej miere v západných krajinách, oficiálne dovolená prax podávania sv. prijímania na ruku. Pred rokom táto prax dorazila aj na Slovensko. Stalo sa tak nie z dôvodu prehĺbenia náboženského života, ale z dôvodu ochrany pred virózovou nákazou Covidu-19. Možno bude užitočné urobiť aspoň krátku reflexiu na zavedenie tejto praxe, ktorá sa rozšírila takmer vo všetkých krajinách západného sveta a tiež v širokej miere aj v krajinách tretieho sveta.

Treba podotknúť, že samotný pápež Pavol VI. pristúpil k tomuto kroku iba veľmi neochotne, pretože vnútorne nebol presvedčený o správnosti tohto kroku. Viac-menej bol k tomu donútený niektorými biskupmi, ktorí po II. vatikánskom koncile dovolili *ad experimentum* sv. prijímanie po stojačky a na ruku; keď sa to ujalo a rozšírilo, biskupi už nemali odvahu to zakázať, kým iní to dokonca aj násilím presadzovali. Dôkazy o tom uvádza prof. May vo svojej publikácii *Mundkomunion, oder Handkomunion?* Do II. vatikánskeho koncilu sa vo všeobecnosti podávalo sv. prijímanie do úst a po kľáčačky.

Istotne si legitímne môžeme položiť otázku, prečo sa tak stalo? Odkiaľ čerpali biskupi, kňazi i veriaci, že sa presadila táto netradičná prax sv. prijímania na ruku? Myslím si, že hlavná inšpirácia vychádzala z podnetu požiadavky ekumenizmu. Keď si uvedomíme, že tie prvé prejavy tejto praxe podávania sv. prijímania povstali práve v Holandsku, kde prevažuje vo veľkej miere kresťanské spoločenstvo kalvínskeho, resp. reformovaného vierovyznania, potom nachádzame kľúč k rozpoznaní iniciovania tejto praxe prijímať Eucharistiu po stojačky a na ruku.

To znamená, že práve kalvínske prostredie inšpirovalo pokoncilové katolícke spoločenstvo meniť dovedajšiu prax. Z histórie poznávame, ako si protestantskí reformátori utvárali svoj názor na slávenie sv. omše a tiež aj na samotnú Eucharistiu. Aký mal názor na to Zwingli? Reformátor Zwingli, zakladateľ tzv. Reformovanej cirkvi, ktorého prívržencom bol od začiatku Ján Kalvín, preto sa tiež nazývajú kalvíni, popieral reálnu prítomnosť Krista vo svätej Eucharistii. Vzal si za cieľ odstrániť v ľuďoch túto vieru v reálnu prítomnosť Krista. V roku 1525 nariadil, aby sa kľáčalo až po premenení pri modlitbe Otčenáša. Tohto sa držali aj jeho nasledovníci. Nato zaviedol prijímanie na ruku a po stojačky, aby sa tak odstránila každá pochybnosť o tom, že sa tu uctieva „kúsok chleba“. Patriciát, ktorý sa uchopil moci, potláčal katolíckych a v niektorých oblastiach aj luteránskych veriacich a vydal výslovný zákaz prijímať do úst a pokľáčačky.

Len s poľutovaním môžeme konštatovať, že práve táto prax, ktorá vyšla z heretického prostredia Zwingliho a Kalvína, ktorí nielenže popierali reálnu prítomnosť Krista v eucharistických spôsoboch, ale proti nej aj výslovne bojovali, sa ujala po II. vatikánskom koncile v Katolíckej cirkvi ako úradná prax. Stalo sa tak výslovne proti takmer dvetisícročnej tradícii. Začalo to najprv v Holandsku a odtiaľ sa to prenieslo aj do Nemecka, Švajčiarska a napokon do všetkých krajín nemeckej jazykovej oblasti. V roku 1966 vyšiel

z poverenia holandských biskupov tzv. Holandský katechizmus s povolením od kardinála Bernarda Alfrinka. Tento katechizmus sa približuje v otázke reálnej prítomnosti Krista v Eucharistii k názoru Zwingliho a Kalvína.

Treba podotknúť, že pápež Pavol VI. vo svojej inštrukcii *Memoriale Domini* z roku 1969 varoval pred nebezpečenstvami, ktoré so sebou prináša prijímanie na ruku. Pápež doslovne uvádza: „Z pohľadu celej súčasnej Cirkvi je nutné zachovať tento spôsob podávania sv. prijímania a to nielen preto, že vychádza z tradície mnohých storočí, ale zvlášť preto, že je prejavom úcty veriacich k Eucharistii.“ V ďalšej časti tohto dokumentu hovorí o prípadných dôsledkoch zmeny tejto starobylej praxe: „Zmena v tak dôležitej veci, za ktorou stojí veľmi starobylá a úctyhodná tradícia, sa netýka len disciplíny. Prináša so sebou rôzne nebezpečenstvá, ktoré môžu v súvislosti s novým spôsobom podávania sv. prijímania vzniknúť; nebezpečenie straty úcty ku vznešenej Sviatosti oltárnej, znesvätenie, alebo oslabenie pravej náuky.“

To, čoho sa obával pápež sv. Pavol VI., sa do bodky naplnilo v ďalších desaťročiach. Keď v *Memoriale Domini* v roku 1969 udelil biskupom možnosť rozhodnúť sa o spôsobe prijímania na ruku, dúfal, že to cez biskupské konferencie neprejde, pretože väčšina biskupov sveta sa v prieskume do marca v roku 1969 stavala proti tejto novote. Iba 26 % biskupov sa k tomuto návrhu vyslovilo kladne. Avšak počas pár rokov po koncile sa zmenila, pod vplyvom progresívnych biskupov a teológov, klíma aj u ostatných biskupov. Takže po prvých krajinách, ako bolo Holandsko, Nemecko a ďalšie nemecky hovoriace krajiny, sa pridávali krajiny Južnej Ameriky Uruguaj a Bolívia, v roku 1971 aj Paraguaj. Potom nasledovali ďalšie krajiny ako Španielsko v roku 1976, USA v roku 1977, Filipíny, Kolumbia 1991, Venezuela 1993, Argentína 1996.

Ako už bolo uvedené, pápež sv. Pavol VI. poukázal na nebezpečenstvá, ktoré môžu byť spojené s podávaním sv. prijímania na ruku:

1. Zneuctenie Najsvätejšej Sviatosti
2. Strata povinnej úcty
3. Skryté sfalšovanie vierouky o najsvätejšej Eucharistii

Z povedaného je zrejmé, že siatba Zwingliho a Kalvína za posledných 50 rokov nanovo vyklíčila. Prof. Georg May vo svojej výpovedi uvádza, že počiatková fáza tejto praxe prijímania na ruku, bola rebélia, ktorá bola potom niektorými biskupmi odobrená a následne aj vynucovaná, napr. v rehoľných spoločnostiach v kláštoroch. To však skutočne spôsobilo aj oslabenie a stratu viery u mnohých veriacich, ba aj u kňazov. Prúd relativizovania viery v Eucharistiu naberal neustále na sile, takže sa postupne z Eucharistie stala „iba hostina“; v poslednej dobe sa na niektorých miestach prezentovali kostoly ako reštaurácie a jedálne ku nasýteniu chudobných, na vianočné pohostenie, alebo dokonca v katedrálach sa uskutočňovali slávnostné bankety s migrantami a utečencami... Spoločná hostina zahnila do kúta reálnu prítomnosť Krista. Taktiež neblahá prax tzv. fašiangových omší v niektorých západných krajinách nijako nesvedčí o primeranej úcte ku Sviatosti oltárnej.

Vďaka Bohu, že u nás k tomu ešte nedošlo, aby sa z kostolov robili reštaurácie. Ale možno z druhej strany nie sme od toho až tak ďaleko. Vieme, že sú u nás kňazi s liberálnym zameraním, ktorí by možno radi aj týmto spôsobom zatraktívniť cirkev. Žiaľ sv. prijímanie na ruku sa už stalo realitou a sľaby normálom aj v tej

najzapadlejšej farnosti. Tento spôsob sv. prijímania bol zavedený z dôvodu ochrany pred koronavírusom.

Rád by som veril, že to bolo skutočne len kvôli tomu a preto, keď toto nebezpečenstvo pominie, pevne dúfam, že sa vrátíme späť ku tradičnému spôsobu podávania sv. prijímania. Nevieť si dosť dobre predstaviť, ako vníma dieťa Eucharistiu, keď ju dostáva na ruku, ako hocijaký iný predmet, alebo keksík, ktorý si potom samo dáva do úst. Dieťa dostáva od matky malé kúsky potravy do úst. Post koncilové sebavedomie bolo živé názorom, že sme „dospelí“ kresťania a dospelý človek sa predsa nenechá kŕmiť ako dieťa. Ale Ježiš hovorí: „*Ak nebudete ako deti, nevojdete do Božieho kráľovstva...*“ Preto verím, že čím skôr sa u nás prestane s touto tisíckrát nešťastnou praxou podávania sv. prijímania na ruku, tým bude lepšie.

Zároveň nemôžem ani nevyjadriť svoj hlboký údiv nad tým, ako sa u nás rýchlo a bez akejkoľvek odbornej diskusie naskočilo na túto prax, priam z večera na ráno; ba treba dodať, nielenže sa toto povolilo, ale niektorými kňazmi aj bezohľadne vynucovalo, takže bezradní veriaci sa cítili absolútne izolovaní od ostatného „uvedomelého“ katolíckeho prúdu, ktorý sa ukázal ako poslušný a lojálny voči tomuto modernému trendu. Ťažko môžem pochopiť kňaza, ktorý sa od pokorne kľačiaceho veriaceho, ktorý chce prijať do úst, odvráti ako od verejného hriešnika a odmietne mu podať sv. prijímanie. Toto nie je nadsádzka, ale bežná realita na celom Slovensku. Dá sa pochopiť táto tvrdosť kňazského srdca?

Predsa to, čo nie je zakázané všeobecnou smernicou, ale naopak, dané ako norma, nemôže predsa zakázať biskup alebo kňaz a dokonca ponižovať veriaceho, ktorý sa tohto kánonického predpisu pridrižiava. Myslím si, že práve tento pôstny čas je príležitosťou pre nás kňazov, aby sme sa zamysleli nad svojím postojom a vzťahom k našim veriacim, ktorí sú pre nás blížnymi a máme im preukazovať povinnú lásku a úctu. Ak si kňaz myslí, že ten veriaci je málo „uvedomelý“ a že nechápe niektoré súvislosti novej doby, alebo že je dokonca pyšný a preto si kľaká a nenaťahuje ruku, tak mu potom my pomôžeme svojou pokorou a nech vidí, že ja, kňaz nie som pánom Eucharistie, ale iba jej služobníkom. A ak si veriaci pri sv. prijímaní pokľakne, potom si pokľaknime v duchu s ním a pokloňme sa Spasiteľovi. Veď kolkokrát my sami kňazi zabúdame na to, že Ježiš Kristus, ktorý sa ponížil a stal sa nám podobným vo všetkom okrem hriechu, si zaslúži, aby sme sa pred ním ponížili a poklonili sa mu... Majme aj my kňazi jedinú túžbu, „*aby sa na meno Ježišovo sklonilo každé koleno na nebi i na zemi a aby každý jazyk na slávu Boha Otca vyznával, že Ježiš Kristus je Pán.*“

Zdroj titulného obrázka

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/polstorocie-od-vydania-papezskej-instrukcie-memoriale-domini/>